

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 546/2017-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 1 CbZm 58/2015 z 22. februára 2016, uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 CoZm 20/2016 zo 6. októbra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obdo 74/2016 z 25. mája 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 CbZm 58/2015 z 22. februára 2016, uznesením Krajského súdu

v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 CoZm 20/2016 zo 6. októbra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obdo 74/2016 z 25. mája 2017. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 24. júla 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že zmenkovým platobným rozkazom okresného súdu č. k. 4 Zm 1130/2013-36 bol sťažovateľ ako jeden z piatich žalovaných zaviazaný zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 463 939,10 € s prísl., ako aj zmenkovú odmenu a trovy konania.

3. Sťažovateľ podal proti zmenkovému platobnému rozkazu niekoľko zákonných námietok a odvolaní, ako aj návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Na základe uvedených úkonov bol opakovane vyzývaný k úhrade súdnych poplatkov za podania v rôznej výške (16,50 €, resp. 16 596,50 €), a to napriek skutočnosti, že príslušnej organizačnej zložke súdu zaslal riadne a zodpovedne vyplnenú žiadosť o odpustenie platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu. Táto žiadosť má v podstate formu miestoprísahažného prehlásenia, resp. čestného prehlásenia.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 1 CbZm 58/2015-258 z 22. februára 2016 bolo rozhodnuté, že sa sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva.

5. Na základe odvolania sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 2 CoZm 20/2016-268 zo 6. októbra 2016 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené.

6. Proti uzneseniu krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, v ktorom podľa vlastného názoru pomerne jasne, jednoznačne a pravdivo uviedol všetky skutočnosti, ktoré ho k podaniu dovolania viedli. Išlo najmä o to, že nie je schopný platiť súdne poplatky vinou nepriaznivých následkov nezákonného konania štátnych orgánov, ktoré viedli proti nemu opakovane v rokoch 2004 a 2006 dve trestné stíhania. V jednom prípade to mal byť údajný útok na verejného činiteľa v spojení s vydieraním a v neskoršom prípade údajný zločin marenia spravodlivosti. Po takmer 10 rokoch v jednom prípade bolo trestné konanie vyhlásené za nezákonné a v druhom prípade bol sťažovateľ spod obžaloby v plnom rozsahu

oslobodený. Nepriaznivé následky takéhoto konania orgánov štátu na prácu sťažovateľa, ktorý je činný ako advokát, nie je potrebné podrobne rozvádzať. Následky týchto nezákonných konaní orgánov štátu voči osobe sťažovateľa sú ešte aj v súčasnosti predmetom súdnych konaní jednak o náhradu škody, ale tiež o ochranu osobnosti.

Aj z uvedených dôvodov, no najmä však v dôsledku nepriaznivých finančných následkov nezákonného trestného konania, prejavujúcich sa najmä v oblasti príjmov z práce, nie je sťažovateľ v súčasnosti schopný uhrádzať akékoľvek finančné nároky svojho okolia, teda nielen súdne poplatky.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že skutočne nechápe, aké iné dôkazné prostriedky na dokladovanie svojej finančnej situácie nad rámec riadne predloženého a vyplneného dokladu preukazujúceho jeho finančné pomery by mal súdu predložiť, pretože vychádzajúc prísne z výzvy súdu z 18. januára 2016 mu tieto okolnosti neboli a ani dodnes nie sú jasné. Prehlásenie o majetkových pomeroch účastníka konania žiadajúceho oslobodenie od súdnych poplatkov má podobu čestného prehlásenia, teda akékoľvek údaje v ňom uvedené by mali byť, a v tomto prípade aj sú pravdivé, pričom ich prípadná nepravdivosť je trestnoprávne postihnutelná. Sťažovateľ preto popiera možnosť akýchkoľvek polemík najvyššieho súdu v tom zmysle, že jeho majetkové pomery nie sú skutočnosťou všeobecne známou, a preto je potrebné ich dokazovať. Takéto argumenty vyznievajú podľa sťažovateľa minimálne ako náznak právneho formalizmu.

Podľa sťažovateľa treba tiež uviesť, že jeho snaha o zmenu zákonného súdu prikázáním nie je a nikdy nebola namierená proti výkonu justície v jeho právnej veci ako takej, pretože smeruje k dosiahnutiu takého stavu, aby súdne konanie prebiehalo v súlade so základnými zásadami, teda aby sa brala do úvahy aj otázka hospodárnosti ako jednej zo základných zásad občianskeho súdneho konania, a to aj z pohľadu žalovaných. Sťažovateľ si nevie dobre predstaviť, čo účelné a hospodárne by bolo na potrebe opakovaných ciest väčšieho počtu žalovaných strán konania medzi Košicami a Bratislavou, ak by sa návrhu na prikázanie veci inému súdu nevyhovelo.

Za samotný vrchol absurdnosti uznesenia najvyššieho súdu dokladajúci prejav právneho formalizmu v hodnotení dôvodov dovolania považuje sťažovateľ záver, podľa ktorého pre dovolací súd nie je dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi skutočnosť, že je v nepriaznivej finančnej situácii, keďže si ju zavinil výlučne sám zásluhou svojich iných podnikateľských aktivít, pričom tento stav vznikol z iných právnych titulov. Nevedno, aké iné podnikateľské aktivity sťažovateľa mal najvyšší súd na mysli, pretože okrem svojho advokátskeho povolania žiadnu inú „podnikateľskú“ aktivitu nevykonáva.

Podľa sťažovateľa nepresný je údaj v uznesení najvyššieho súdu, podľa ktorého ide o súdny poplatok vo výške 16,50 €. V skutočnosti totiž vôbec nejde len o samotnú výšku súdneho poplatku, ale o princíp slobodného prístupu k súdu. Najvyšší súd vôbec neberie do úvahy už skôr vyrubený súdny poplatok za podané námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu určený vo výške 16 596,50 €.

Sťažovateľ je toho názoru, že aj keď právo na bezplatné súdnictvo z čl. 6 dohovoru nevyplýva, nemôže spoplatnenie výkonu súdnictva obmedziť právo občana na slobodný prístup k súdu a zmariť takto účel a zmysel čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR bolo uznesením OS Bratislava V. č.k 1 CbZM/58/2015 zo dňa: 22.02.2016, uznesením KS v Bratislave č. 2 CoZM/20/2016 zo dňa 06.10.2016 a uznesením NS SR č.k.: 5 Cbdo/74/2016 porušené.

2. Zrušuje sa uznesenie NS SR č.k.: 5 Cbdo/74/2016 a vec sa vracia KS v Bratislave na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Zrušuje sa uznesenie KS v Bratislave č.k.: 2 CoZm/20/2016 a vec sa vracia OS Bratislava V. na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Zrušuje sa uznesenie OS Bratislava V. č.k.: 1 CbZm/58/2015 a vec sa je vracia na nové konanie a rozhodnutie.“

II.

8. Z uznesenia okresného súdu č. k. 1 CbZm 58/2015-258 z 22. februára 2016 vyplýva, že ním sťažovateľovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa konštatovania okresného súdu v súdnom konaní o nárokoch zo zmenky sťažovateľ 18. novembra 2015 podal návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Tým mu vznikla poplatková povinnosť vo výške 16,50 €. Keďže súdny poplatok nezaplatil, bol na zaplatenie súdneho poplatku vyzvaný. Dňa 7. decembra 2015 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že sa nachádza v nepriaznivej finančnej a osobnej situácii. Prílohou žiadosti bolo tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania žiadajúceho priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Sťažovateľ v tlačive uviedol, že je podnikateľom, vyštudoval právo, od roku 1990 je samostatne zárobkovo činnou osobou a vykonáva advokáciu, za rok 2014 mal príjem 3 600 €, v roku 2015 mal príjem 2 500 €, býva v rodinnom dome, ktorého nie je vlastníkom, má mesačné výdavky súvisiace s bývaním, a to na elektrinu vo výške 100 €, je oprávnený užívať motorové vozidlo Ford Mustang, má jeden nebankový úver vo výške 10 000 €, má mesačné výdavky na cestovanie do zamestnania vo výške 100 € a na lieky 30 €, je rozvedený, nestará sa o inú osobu a je účastníkom v troch iných súdnych konaniach, ktorých predmetom je náhrada škody a ochrana osobnosti.

Podľa názoru okresného súdu majetkové pomery účastníka, ktorý žiada o oslobodenie od súdnych poplatkov, nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, pričom konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na tom, kto o oslobodenie žiada, aby sám preukázal svoje tvrdenia o nepriaznivých majetkových pomeroch. Vzhľadom na to bol sťažovateľ vyzvaný, aby do 15 dní preukázal všetky skutočnosti tvrdené v tlačive. Výzva mu bola doručená 22. januára 2016, avšak do vydania uznesenia na ňu nereagoval. Keďže sťažovateľ nepredložil doklady preukazujúce jeho tvrdenia o nepriaznivej finančnej situácii, nebolo možné vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto nebolo ani

možné považovať za preukázanú dôvodnosť žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov.

9. Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 CoZm 20/2016-268 zo 6. októbra 2016 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 1 CbZm 58/2015-258 z 22. februára 2016.

Podľa názoru krajského súdu, hoci to v § 254 Civilného sporového poriadku nie je výslovne uvedené, vzhľadom na rozhodovanie o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku musia byť pomery strán z povahy veci a novej definície trov konania zdokladované.

Súd nemá vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu a je výlučne na tom, kto o oslobodenie žiada, aby sám preukázal svoje tvrdenia o nepriaznivých majetkových pomeroch. Napriek tomu, že okresný súd 22. januára 2016 sťažovateľa vyzval na preukázanie všetkých skutočností tvrdených v tlačive, tento na výzvu nereagoval a svoje tvrdenia o výške príjmu, výdavkoch súvisiacich s bývaním, pôžičke, mesačných výdavkoch za cestovné a na lieky riadne nepreukázal. Vzhľadom na tieto skutočnosti, ako aj na uvádzanú výšku príjmov je krajský súd toho názoru, že súdny poplatok vo výške 16,50 € nepredstavuje sumu, ktorá by ohrozila finančnú situáciu sťažovateľa. Treba poukázať aj na to, že z tlačiva nevyplývajú žiadne skutočnosti odôvodňujúce oslobodenie od súdnych poplatkov. Skutočnosť, že sťažovateľ je v nepriaznivej finančnej situácii zásluhou svojich podnikateľských aktivít, nie je dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, pretože vznikli z iných právnych titulov. Ani ďalšie uvádzané skutočnosti v žiadnom prípade nepredstavujú také pomery sťažovateľa, ktoré by boli dôvodom pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

10. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 74/2016 z 25. mája 2017 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 2 CoZm 20/2016-268 zo 6. októbra 2016.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľ v podanom dovolaní prípustnosť dovolania vyvodil z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

Podľa názoru najvyššieho súdu dovolaním napadnutým uznesením krajského súdu bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľovi. Podľa § 420 písm. c) Civilného sporového poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je rozhodnutím vo veci samej, ale ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Preto možno konštatovať, že dovolanie sťažovateľa nie je prípustné.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

13. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 CbZm 58/2015 z 22. februára 2016, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ využil právo podať proti uzneseniu okresného súdu odvolanie.

14. Odlišná je situácia vo vzťahu k tým častiam sťažnosti, ktoré pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru smerujú proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 CoZm 20/2016 zo 6. októbra 2016 a proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 74/2016 z 25. mája 2017. Tieto časti sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnené.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou

ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

16. Vo vzťahu k dovolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 74/2016 z 25. mája 2017 treba z pohľadu ústavného súdu konštatovať, že bolo celkom zrejmé už na prvý pohľad, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku neprichádzala vôbec do úvahy. Na základe vád zmätočnosti definovaných v tomto ustanovení možno totiž dovolaním napadnúť iba také rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorými sa rozhodlo vo veci samej, alebo ktorými sa konanie skončilo. Pritom nemôžu byť pochybnosti o tom, že rozhodovanie o priznaní, resp. nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je rozhodnutím vo veci samej, ale ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí.

17. V súvislosti s uznesením krajského súdu č. k. 2 CoZm 20/2016-268 zo 6. októbra 2016 považuje ústavný súd za podstatnú a rozhodujúcu tú nespornú skutočnosť, podľa ktorej sťažovateľ konkrétne údaje o svojich osobných, príjmových a majetkových pomeroch síce uviedol na predpísanom tlačive, avšak ani napriek výzve okresného súdu nedoložil tieto údaje dôkazmi preukazujúcimi ich pravdivosť. Je nemysliteľné, aby sa o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov rozhodovalo iba na základe údajov uvedených žiadateľom na predpísanom tlačive. Samotná skutočnosť, že podľa názoru sťažovateľa toto tlačivo má charakter miestoprísahného, resp. čestného vyhlásenia (s hrozbou trestnoprávnej sankcie pre prípad uvedenia nepravdivých údajov) nemôže znamenať, že súd je povinný touto formou uvádzané tvrdenia žiadateľa bez ďalšieho akceptovať.

18. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby opätovne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a svoje tvrdenia, resp. údaje týkajúce sa osobných, príjmových a majetkových pomerov podložil listinnými dôkazmi.

19. Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutými rozhodnutiami dospel k záveru, že právne závery, ktoré k námietkam sťažovateľa zaujali konajúce súdy, sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré krajský súd a najvyšší súd pri rozhodovaní aplikovali. Napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu sú preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizujú takú príčinnú súvislosť medzi nimi a sťažovateľom označenými právami, ktoré by zakladali reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

20. Možno uzavrieť, že argumentácia najvyššieho súdu a aj argumentácia krajského súdu nejavia známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti, na čom nič nemení ani okolnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný názor.

21. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017